

Initiativärende mot Polismyndigheten i Västmanlands län med anledning av handläggningen av två omhändertaganden

---

Initiativet

I samband med en inspektion vid Polismyndigheten Västmanlands län i februari 2006 granskades bl.a. protokoll över omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB).

Såvitt framgick av ett protokoll (löpnr. 8-05) hade ett omhändertagande gjorts i en bostad. Enligt protokollet hade polisassistenterna AA och BB omhändertagit en man som ”var hemma och bråkade hos sina föräldrar”.

Enligt ett annat protokoll (löpnr. 176-05) omhändertogs en man när denne ”höll på att sparka sönder en papperskorg” på en gata i Västerås. Det framgick inte av protokollet att mannen skulle ha varit påverkad av alkohol eller något annat berusningsmedel.

Mot bakgrund härav beslutade jag att ta upp polismyndighetens handlande vid de två omhändertagandena till utredning i ett särskilt ärende.

Utredning

Ärendet remitterades till polismyndigheten för upplysningar och yttrande över de aktuella omhändertagandena. Polismyndigheten (länspolismästaren CC) kom in med ett remissvar jämte upplysningar från berörda polismän.

Upplysningar

Löpnr. 8-05: Av uppgifter från AA och BB samt det vakthavande befälet, DD, framgick att patrullen, sedan man ingripit mot en berusad person som bedömdes utgöra en fara för sig själv och andra i sina föräldrars hem, i samråd med vakthavande befäl beslutade att mannen skulle omhändertas med stöd av 13 § polislagen. När patrullen kom in för avrapportering angavs dock felaktigt att det rörde sig om ett omhändertagande enligt LOB. Enligt DD var det aldrig aktuellt att omhänderta mannen med stöd av LOB och patrullen kände till att LOB inte gick att tillämpa i den uppkomna situationen.

Löpnr. 176-05: Polisassistenten EE, som deltog vid omhändertagandet, lämnade följande upplysningar.

Under en rutinpatrullering uppmärksammades en man som sparkade på en papperskorg. När polispatrullen hindrade mannen från att fortsätta sparka blev han mycket upprörd och aggressiv. Mannen var berusad, luktade alkohol samt var oförmögen att ta hand om sig själv. Mannen omhändertogs enligt lagen om omhändertagande av berusade personer m.m.

Polismyndigheten anförde bl.a. följande.

Polismyndigheten konstaterar att omhändertagandena har haft lagligt stöd men att det har brustit avseende erforderlig dokumentation.

Mot bakgrund av vad som framkommit av JO:s inspektion kommer polismyndigheten att poängtera vikten av att erforderlig dokumentation sker vid tvångsmedelsanvändning. Härvid kommer polismyndigheten bl.a. att utveckla den s.k. egenkontrollen främst avseende kvaliteten i arbetet. Vidare har rättschefen getts i uppdrag att ta fram en modell för hur ett sådant kvalitetsarbete måste se ut för att fånga upp de brister som uppdagats i JO:s inspektion.

Bedömning

Den som anträffas så berusad av alkoholdrycker eller annat berusningsmedel att han inte kan ta hand om sig själv eller annars utgör en fara för sig själv eller för någon annan får omhändertas av en polisman (1 § första stycket LOB). Anträffas någon där han eller någon annan har sin bostad, får han inte omhändertas enligt första stycket (andra stycket). Ett omhändertagande med stöd av LOB kan således inte ske i någons bostad.

Om någon genom sitt uppträdande stör den allmänna ordningen eller utgör en omedelbar fara för denna, får polisman, när det är nödvändigt för att ordningen skall kunna upprätthållas, avvisa eller avlägsna honom från ett visst område eller utrymme. Detsamma gäller om en sådan åtgärd behövs för att en straffbelagd handling skall kunna avvärjas (13 § första stycket polislagen, 1984:387). Är en sådan åtgärd som avses i första stycket otillräcklig för att det avsedda resultatet skall uppnås, får personen tillfälligt omhändertas (andra stycket).

Enligt 27 § första stycket polislagen skall protokoll föras över ett ingripande som innebär att någon avvisas, avlägsnas, omhändertas eller grips. I paragrafens andra stycke föreskrivs bl.a. att det av protokollet skall framgå grunden för beslutet och tidpunkten när det har fattats, vem eller vilka som ingripandet har riktat sig mot och vad som i övrigt har förekommit vid ingripandet.

Såvitt framgår av omhändertagandebladet (löpnr. 8-05) verkställdes omhändertagandet i en bostad. Som nyss sagts får ett omhändertagande med stöd av LOB inte ske i någons bostad. I ärendet har emellertid upplysts att omhändertagandet gjordes med stöd av 13 § polislagen och att patrullen av misstag noterade att det gjorts med stöd av LOB. Jag har inte anledning att ifrågasätta att förutsättningar förelåg att genomföra omhändertagandet med stöd av polislagen.

Beträffande det andra aktuella omhändertagandebladet (löpnr. 176-05) framgår det inte av protokollet huruvida den omhändertagne var berusad, vilket, som framgått ovan, är en grundläggande förutsättning för ett omhändertagande enligt LOB.

Genom EE:s upplysningar har dock kommit fram att mannen var berusad, trots att så inte antecknats i protokollet.

I likhet med polismyndigheten kan jag således konstatera att det finns brister i dokumentationen i båda ärendena. Jag vill därför erinra om att det är av stor vikt ur bl.a. kontroll- och rättssäkerhetssynpunkt att de omständigheter som föranlett ett omhändertagande dokumenteras på ett fullständigt och korrekt sätt. Jag noterar att polismyndigheten har för avsikt att uppmärksamma berörd personal på de krav på dokumentation som 27 § polislagen uppställer samt att utveckla egenkontrollen i detta hänseende.

Vad som i övrigt har förekommit i ärendet föranleder inte något uttalande från min sida.

Ärendet avslutas med den kritik som ligger i vad jag nu har anfört.